केंद्र शासनाच्या नैसर्गिक आपत्ती (SDRF/ NDRF) निकषाच्या धर्तीवर नैसर्गिक आपत्तीमुळे बाधित होणाऱ्या आपदग्रस्त व्यक्तींना सन २०२२-२३ ते सन २०२५-२६ या कालावधीमध्ये द्यावयाच्या मदतीचे दर व निकष

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: सीएलएस-२०२२/प्र.क्र.३४९/म-३,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : २७ मार्च, २०२३.

वाचा:

(१) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र.सीएलएस-५९८३/२४८३६१/प्र.क्र.८२०/म-३, दि. ३१.०५.१९८३

(२) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र.सीएलएस-०६०४/प्र.क्र.१६८/म-३, दि. १९.०८.२००४

(३) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र. सीएलएस-२०१०/प्र.क्र.७१/म-३, दि. २६.०३.२०१०

(४) महसूल व वन विभाग शासन निर्णय क्र. सीएलएस-२०१२/प्र.क्र. १५७/म- ३, दि. ३०.१.२०१४

(५) महसूल व वन विभाग, शासन परिपत्रक क्र. सीएलएस-२०१२/प्र.क्र. १५७/म-३, दि.५.८.२०१४

(६) महसूल व वन विभाग शासन निर्णय क्र. सीएलएस-२००५/प्र.क्र. ४०/म-३, दि.१३.०५.२०१५

(७) केंद्र शासनाच्या गृह मंत्रालयाचे पत्र ३३-०३/२०२०- एनडीएम- १(Vol-II), दि.१०.१०.२०२२.

(८) मा. मंत्रिमंडळाच्या दि.२६.०२.२०२३ रोजी झालेल्या बैठकीतील निर्णय.

प्रस्तावना:-

राज्यात उद्भवणाऱ्या विविध नैसर्गिक आपत्तीमध्ये बाधित होणाऱ्या नागरिकांना मदत देण्यासाठी आपत्ती व्यवस्थापन अधिनियम, २००५ मधील कलम ४८(२) अन्वये राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधी (SDRF) ची स्थापना करण्यात आली आहे. या निधीमध्ये केंद्र शासनाकडून ७५ टक्के व राज्य शासनाकडून २५ टक्के या प्रमाणे अंशदान दिले जाते. आर्थिक वर्ष २०२२-२३ करिता रू. ३६०८.८० कोटी इतका राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधी मान्य झालेला आहे.यामध्ये रू.१८०४.४० कोटी इतका निधी प्रतिसाद व मदत याकरिता राखीव आहे. राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून केवळ चक्रीवादळ, दुष्काळ, भूकंप, आग, पूर, त्सुनामी, गारपीट, दरड कोसळणे, बर्फखंड कोसळणे (हिमवर्षाव), ढगफुटी टोळधाड, थंडीची लाट व कडाक्याची थंडी या १२ नैसर्गिक आपत्तीमध्ये बाधित होणाऱ्या नागरिकांना मदत अनुज्ञेय आहे.

२. राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून मदतीचे वाटप करण्यासाठी मदतीच्या विविध बाबी व मदतीचे दर, अटी व शर्ती केंद्र शासनाने निश्चित केल्या आहेत. विहित दरानुसार व विहित बाबीसाठी राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून मदत अनुज्ञेय आहे. आपत्ती व्यवस्थापन अधिनियम, २००५ मधील कलम २० अन्वये मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखाली राज्य कार्यकारी समिती गठीत करण्यात आली आहे. राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधी (SDRF) हा मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील राज्य कार्यकारी समितीच्या अधिनस्त ठेवण्यात आलेला आहे. त्यामुळे राज्य कार्यकारी समितीच्या मान्यतेने वर नमूद केलेल्या १२ नैसर्गिक आपत्तीमध्ये बाधित होणाऱ्या नागरिकांना मदतीचे वाटप करण्यासाठी निधी मंजूर केला जातो.

३. केंद्र शासनाने विहित केलेल्या १२ नैसर्गिक आपत्ती व्यतिरिक्त राज्य शासनाने शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, दिनांक ३०.१.२०१४ अन्वये अवेळी पाऊस, अतिवृष्टी, वीज कोसळणे, समुद्राचे उधाण व आकस्मिक आग या स्थानिक आपत्तीमध्ये बाधित होणाऱ्या नागरिकांना देखील राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या दरानुसार मदत देण्याचे धोरण निश्चित केले आहे. या नैसर्गिक आपत्तींना देखील राज्य प्रतिसाद निधीमधून १०% मर्यादेत मदत अनुज्ञेय करण्यात आली आहे.

४. शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, दि.१३.५.२०१५ अन्वये, विविध नैसर्गिक आपत्तीच्या अनुषंगाने राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीतून मदत देण्याकरिता केंद्र शासनाने २०१५ ते २०२० या कालावधीकरिता निश्चित केलेले दर प्रसारीत करण्यात आले आहेत. केंद्र शासनाने त्यांचे पत्र क्र.F.No.३३-०३/२०२०-NDM-I (Vol-II), दि.१०.१०.२०२२ अन्वये राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीसाठी विहित केलेल्या निकष व दर यामध्ये वर्ष २०२२-२३ ते २०२५-२६ या कालावधीकरिता सुधारणा केली आहे. केंद्र शासनाने हे सुधारित निकष व दर आर्थिक वर्ष २०२२-२३ पासून लागू केले आहेत. केंद्र शासनाने सुधारीत केलेले राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीचे सुधारीत निकष व सुधारीत दर स्वीकृत करुन ते राज्यामध्ये दि. ०१ नोव्हेंबर २०२२ पासून लागू करण्याचा निर्णय मा. मंत्रिमंडळाच्या दि.२६ फेब्रुवारी, २०२२ रोजी झालेल्या बैठकीत घेण्यात आला आहे. त्या अनुषंगाने याबाबत सविस्तर आदेश निर्गमित करण्याची बाब विचाराधीन होती.

<u>शासन निर्णय:-</u>

केंद्र शासनाने नैसर्गिक आपत्तीमध्ये होणा-या जीवित व वित्तहानीसाठी संदर्भाधीन दि.१० ऑक्टोबर, २०२२ च्या पत्रान्वये सन २०२२-२३ ते २०२५-२६ या कालावधीकरिता निश्चित केलेले राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधींचे निकष व दर राज्य शासनाने स्वीकृत केले असून, त्याची अंमलबजावणी दि.१ नोव्हेंबर, २०२२ पासून लागू करण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.

२. नैसर्गिक आपत्तीअंतर्गत आपद्ग्रस्त बाधित व्यक्तींना मदत देण्यासाठी केंद्र शासनाच्या सुधारित निकषानुसार द्यावयाच्या मदतीबाबतचे "परिशिष्ट" या शासन निर्णयासोबत जोडले आहे. सदर परिशिष्टातील तसेच या शासन निर्णयातील नियम व अटींच्या अधीन राहून आपद्ग्रस्तांना प्रचलित कार्यपध्दतीप्रमाणे मदत अनुज्ञेय राहील व त्यानुसार आपदग्रस्त व्यक्तींना मदत देण्याबाबत संबंधित क्षेत्रिय यंत्रणांनी तातडीने कार्यवाही करावी. तसेच केंद्र शासनाने नैसर्गिक आपत्तीच्या मदतीच्या निकषामध्ये अथवा प्रमाणामध्ये बदल केल्यास सदर बदल आहे त्या सुधारित स्वरुपात राज्यामध्ये त्या त्या दिनांकापासून लागू राहतील.

३. केंद्र शासनाच्या सुधारित केलेल्या अटी व शर्तीनुसार बाधित आपद्ग्रस्तांना प्रचलित पध्दतीनुसार विहित वेळेत मदत मंजूर करण्यात यावी. या शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्टामध्ये दर्शविण्यात आलेल्या **बाबींव्यतिरिक्त** अन्य कोणत्याही बाबींवर "विशेष मदत" देण्याबाबत अत्यंत निकडीच्या प्रकरणात आवश्यकता असल्यास **संबंधित प्रशासकीय विभागाने** योग्य त्या समर्थनासह मंत्रिमंडळासमोर प्रस्ताव सादर करण्याची बाब दि.३० जानेवारी, २०१४ च्या शासन निर्णयामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे यापुढेही लागू राहील.

४. केंद्र शासनाच्या विहित सूचनांनुसार आपत्ती व्यवस्थापन अधिनियम, २००५ च्या कलम २० अन्वये स्थापन करण्यात आलेल्या राज्यस्तरीय समितीच्या (राज्य कार्यकारी समिती State Executive Committee) च्या मान्यतेची आवश्यकता आहे अशी प्रकरणे, मा मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखालील

राज्य कार्यकारी समितीसमोर सादर करण्याची जबाबदारी संबंधित प्रशासकीय विभागांची राहील. याबाबतचे समन्वय वित्तीय सल्लागार, मदत व पुनर्वसन यांचेमार्फत करण्यात यावे.

५. केंद्र शासनाच्या विहित सूचनांनुसार केंद्रीय पथकाने पाहणी करण्याबाबतचा प्रस्ताव तसेच सर्वेक्षणाअंती मदतीबाबतचे योग्य ते प्रस्ताव संबंधित प्रशासकीय विभागाने महसूल व वन विभाग (मदत व पुनर्वसन) यांचेमार्फत केंद्रीय पथक / राष्ट्रीय आपत्ती निवारण निधी (NDRF) यांच्याकडे सादर करावेत.

६. राज्य शासनाने वेळोवेळी नैसर्गिक आपत्तीमध्ये नुकसानीकरिता मदत देण्याची प्रक्रिया व जबाबदारी निश्चित केली असून, तसेच मदतीबाबत पंचनामे कशाप्रकारे करावेत याबाबत वेळोवेळी आदेश निर्गमित केले आहेत. त्यानुसार, केंद्र शासनाने विहित केलेल्या अटी व शर्तीनुसार केंद्र शासनाच्या मदतीच्या प्रमाणात आपद्ग्रस्तांना तात्काळ मदत देण्याची जबाबदारी संबंधित प्रशासकीय विभागाची असेल. त्यासाठी विहित निकषानुसार निधीचे वितरण राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून मदत व पुनर्वसन विभागामार्फत केले जाईल. **विविध मदतीपेक्षा अधिकची मदत देणे आवश्यक असल्याचे विभागाचे मत असल्यास, त्या संबंधित प्रशासकीय विभागाने योग्य त्या समर्थनासह आवश्यकता असल्यास महसूल व वन विभागाच्या मदत व पुनर्वसन उपविभागाचे अभिप्राय घेऊन त्याबाबतचा प्रस्ताव मंत्रिमंडळाच्या मान्यतेसाठी सादर करावा.** राज्यातील प्रशासकीय विभागांनी नैसर्गिक आपत्ती निवारणासंदर्भात केलेल्या कार्यवाहीचा तपशील महसूल व वन विभाग (मदत व पुनर्वसन) यांना तातडीने कळविण्याची जबाबदारी संबंधित प्रशासकीय विभागांची राहील.

७. वरीलप्रमाणे विहित नैसर्गिक आपत्तीमुळे झालेल्या नुकसानीसाठी "२२४५, नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य" या मुख्य लेखाशिर्षाखालील तरतुदीमधून मदत अनुज्ञेय असेल.

८. सदर आदेश सर्व संबंधित मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांनी त्यांच्या पर्यवेक्षणाखालील सर्व संबंधित क्षेत्रिय यंत्रणांच्या निदर्शनास आणावेत. सदर आदेशाचे संबंधीत मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांनी तसेच सर्व क्षेत्रिय यंत्रणांनी काटेकोरपणे पालन करावे.

९. सदर आदेश, वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.४०६/२०२२/व्यय-०९, दि.२१.१२.२०२२ अन्वये प्राप्त सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहेत.

१०. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२३०३२७१६०७४१४०१९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

Digitally signed by Sanjay Audumbar Dharurkar
Date: 2023.03.27 16:13:25 +05'30'

(संजय औ. धारुरकर)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग
२. सर्व विभागीय आयुक्त
३. आयुक्त कृषि, कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

४. आयुक्त, पशुसंवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
५. आयुक्त, मत्स्य व्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
६. सर्व जिल्हाधिकारी
७. सर्व आयुक्त महानगरपालिका
८. आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, वरळी, मुंबई
९. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, सर्व जिल्हा परिषदा
१०. संचालक, लेखा व कोषागारे, संगणक शाखा, नवीन प्रशासकीय भवन, मुंबई.
११. संचालक माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई.
१२. अधिदान व लेखाधिकारी, बृहन्मुंबई
१३. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
१४. महसूल व वन विभागातील सर्व कार्यासने,
१५. उपसचिव/ सहसचिव (आव्यप्र-१/आव्यप्र-२/म-७/म-११/ब- १/पीएसी/पीएसी-१), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१६. वित्त विभाग (व्यय-३/ व्यय-९, अर्थसंकल्प- ३/ अर्थसंकल्प- ६). मंत्रालय, मुंबई
१७. कार्यासन (निवडनस्ती).

प्रत माहितीसाठी अग्रेषित-,

१. मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव,मंत्रालय,मुंबई,
२. मा. उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद/विधानसभा, महाराष्ट्र विधानभवन,मुंबई
४. विधानमंडळाचे सर्व सन्माननीय सदस्य,
५. महालेखापाल-१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र मुंबई/नागपूर (प्रत्येकी ३ प्रती)
६. महालेखापाल - १/२ (लेखापरिक्षा) महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर (प्रत्येकी ३ प्रती)
७. प्रधान सचिव (मदत पुनर्वसन) यांचे स्वीय सहाय्यक
८. संचालक, आपती व्यवस्थापन यांचे स्वीय सहाय्यक.

शासन निर्णय क्र.सीएलएस-२०२२/प्र.क्र.३४९/म-३, दि. २७ मार्च, २०२३ सोबतचे

परिशिष्ट

Revised List of Items and Norms of Assistance From State Disaster Response Fund (SDRF) and National Disaster Response Fund (NDRF)

राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधी (SDRF) व राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद (NDRF) मधून सुधारित बाबी व निकषानुसार देण्यात येणारे अर्थसहाय्य

No	ITEM	NORMS OF ASSISTANCE
1	**Gratuitous Relief**	
	a) Ex-Gratia payment to families of deceased persons	Rs.4.00 lakh per deceased person, including those involved in relief operation or associated in preparedness activities, subject to certification regarding cause of death from appropriate authority.
	(अ) आपद्ग्रस्त मृत व्यक्तीच्या कुटुंबियांना देय आर्थिक सहाय्य	योग्य त्या प्राधिकाऱ्याने मृत्यूचे कारण प्रमाणित करण्याच्या अधीन राहून मृत व्यक्तीच्या वारसांना रु.४.०० लाख इतकी मदत अनुज्ञेय राहील, आपत्तीमध्ये मदत कार्यात तसेच पूर्वतयारीमध्ये सहभागी व्यक्तीनादेखील सदर मदत अनुज्ञेय राहील.
	b) Ex-Gratia payment for loss of a limb or eye (s).	Rs 74,000 -/per person, when the disability is between 40 %and 60% Rs.2.50 lakh per person, when the disability is more than 60%. Subject to certification by a doctor from a hospital or dispensary of Government, regarding the extent and cause of disability.
	(ब) अवयव अथवा डोळे निकामी झाल्यास देय आर्थिक सहाय्य	• ४०% ते ६०% अपंगत्व आल्यास रु ७४,०००/- • ६०% हून अधिक अपंगत्व आल्यास रु.२.५० लाख इतकी मदत याबाबत अपंगत्वाचे प्रमाण व त्याच्या कारणाबाबत शासकीय दवाखाना / इस्पितळातील वैद्यकीय अधिकाऱ्याने प्रमाणित करणे आवश्यक राहील
	c) Grievous injury requiring hospitalization	Rs.16,000 -/per person requiring hospitalization for more than a week. Rs.5,400 -/per person requiring hospitalization for less than a week. Note: Injured person getting treatment under the “Ayushman Bharat” Yojna, will not be eligible for relief under this item.
	क) जखमी व्यक्ती इस्पितळात दाखल झाला असल्यास	• एक आठवड्यापेक्षा अधिक कालावधीकरिता इस्पितळात दाखल झाल्यास रु.१६०००/- • एक पेक्षा कमी कालावधीकरिता दाखल झाला असल्यास रु. ५४००/-

		टीप- आयुष्यमान भारत योजनेखालील उपचार घेणारी व्यक्ती मदतीसाठी पात्र राहणार नाही.
	d) Clothing and utensils/ house-hold goods for families, whose houses have been washed away/ fully damaged/ severely inundated for more than two days due to a natural calamity.	Rs.2,500 -/per family, for the loss of clothing. Rs.2,500 -/per family, for loss of utensils/ household goods
	(ङ) नैसर्गिक आपत्तीमध्ये दोन दिवसापेक्षा अधिक कालावधीकरिता क्षेत्र पाण्यात बुडाले असल्यास घरे पूर्णतः वाहून गेली असल्यास / पूर्णतः क्षतीग्रस्त झाली असल्यास कपडे/ भांडी / घरगुती वस्तुंकरिता अर्थसहाय्य	• प्रतिकुंटुब रु.२५००/- झालेल्या नुकसानीकरिता • प्रतिकुटुंब रु.२५००/- घरगुती भांडी/ वस्तु नुकसानीकरिता
	e) Gratuitous relief for families whose livelihood is seriously affected.	Gratuitous Relief (GR) for families, whose livelihood is seriously affected will be provided to two adults members of the affected family as per actual rate of MNREGA per day or average rate of all States/UTs per day, whichever is lower. For this purpose, notification issued by Ministry of Rural Development from time to time, is to be referred for calculating average rate. The relief amount should be disbursed through DBT/cash (In case of exigency of the situation only) or the State Government may provide this relief in kind. State Govt. will certify that identified beneficiaries are not housed in relief camps, during the period GR is provided. Further, the State Government will provide the basis and process for arriving at such beneficiaries, district-wise. Period for providing gratuitous relief will be as per the assessment of the State Executive Committee (SEC) and the Central Team (in case of NDRF). The default period of assistance will be upto 30 days, which may be extended upto 60 days in the first instance, if required, and subsequently upto 90 days in case of drought/ pest attack. Depending on the ground situation, the SEC can extend the time period beyond the prescribed limit. Provided that expenditure on this account, in no case, should exceed 25% of SDRF allocation under this window (Response & Relief) for the year. Further, to ensure transparency, the list of persons to whom Gratuitous Relief is provided, should be uploaded on the website of the State Government. The State Government shall notify the basis and proof for the identification of beneficiaries in a transparent manner.

	(इ) नैसर्गिक आपत्तीमध्ये गंभीरपणे प्रभावित झालेल्या कुटुंबियांना दैनंदिन मदत	ज्या कुटुंबांच्या उपजीविकेवर गंभीर परिणाम झाला आहे, अशा कुटुंबांसाठी दैनंदिन मदत प्रभावित कुटुंबातील दोन प्रौढ सदस्यांना दररोज मनरेगाच्या वास्तविक दरानुसार किंवा सर्व राज्याच्या /केंद्रशासित प्रदेशाच्या सरासरी दरानुसार, यापैकी जे कमी असेल ते दिले जाईल. या उद्देशासाठी, ग्रामीण विकास मंत्रालयाने वेळोवेळी जारी केलेली अधिसूचना, सरासरी दर मोजण्यासाठी संदर्भित केली जाते. मदतीची रक्कम डीबीटी/रोखद्वारे (केवळ तातडीच्या परिस्थितीत) वितरित केली जावी किंवा राज्य सरकार ही मदत वस्तु स्वरुपात देऊ शकेल. राज्य शासनाने ज्या आपद्ग्रस्तास मदत करावयाची आहे, त्याने मदत छावणीमध्ये/आश्रय घेतला नसल्याचे प्रमाणित करावे. त्याचप्रमाणे राज्य शासनाने आपद्ग्रस्तांना कोणत्या पद्धतीने व कशा प्रकारे मदत देण्यात येईल याबाबतची जिल्हानिहाय कार्यनिती करावी. सानुग्रह अनुदान देण्याचा कालावधी राज्य कार्यकारी समिती आणि (राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधी प्रकरणी) केंद्रीय पथक यांनी मूल्यांकित केल्यानुसार निर्धारित करेल. तथापि, सदर कालावधीतील सहाय्य हे (by default) ३० दिवसांचा असेल. तद्नंतर आवश्यकतेनुसार सदर कालावधी प्रथमतः ६० दिवसांपर्यंत वाढविता येईल आणि त्यानंतर दुष्काळ, टोळधाड या कारणास्तव आवश्यकतेनुसार ९० दिवसांपर्यंत सदर कालावधी वाढविता येईल. प्रत्यक्ष आपतीची परिस्थिती विचारात घेऊन, राज्य कार्यकारी समितीस सदर कालावधीमध्ये वाढ करता येईल तथापि या बाबीसाठी होणारा खर्च राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या वार्षिक तरतुदीच्या २५ टक्केहून अधिक असता कामा नये. याशिवाय, पारदर्शकता सुनिश्चित करण्यासाठी ज्या व्यक्तींना नि:शुल्क मदत दिली जाते त्यांची यादी राज्य सरकारच्या वेबसाइटवर अपलोड करावी. राज्य सरकार लाभार्थी

		ओळखण्यासाठी आधार आणि पुरावा पारदर्शक पद्धतीने सूचित करेल.
2	**Search & Rescue Operations शोध व बचाव मोहीम**	
	(a) Cost of search and rescue measures/ evacuation of people affected/ likely to be affected.	As per the actual cost incurred, assessed by SEC and recommended by the Central Team (in case of NDRF). By the time the Central Team visits the affected area, these activities may be already over. Therefore, the SEC and the Central Team can recommend actual/ near-actual costs.
	(अ) शोध व बचाव उपाययोजना / बाधित व्यक्ती/बाधित होणा-या व्यक्तींना सुरक्षितस्थळी हलविण्यासाठीचा खर्च	राज्य कार्यकारी समितीने मूल्यांकित केलेले व (राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीबाबतीत) केंद्रीय पथकाने शिफारस केलेला प्रत्यक्ष खर्च. केंद्रीय पथकाने आपद्ग्रस्त क्षेत्रास भेट देण्यापूर्वी वरील कार्यवाही पूर्ण झालेली असेल, त्यावेळी राज्य स्तरीय समिती आणि केंद्रीय पथक प्रत्यक्ष झालेला खर्च अथवा जवळपास येणारा खर्च याबाबत शिफारस करेल.
	(b) Hiring of boats for carrying immediate relief and saving lives.	As per actual cost incurred, assessed by SEC and recommended by the Central Team (in case of NDRF) The quantum of assistance will be limited to the actual expenditure incurred on hiring boats and essential equipment required for rescuing stranded people and thereby saving human lives during a notified natural calamity.
	ब) प्राण वाचविण्याकरिता तातडीचे मदत कार्य करण्याकरिता बोटी भाड्याने घेतल्या असल्यास	राज्य कार्यकारी समितीने मूल्यांकित केलेले व (राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीबाबतीत) केंद्रीय पथकाने शिफारस केलेला प्रत्यक्ष खर्च विहित नैसर्गिक आपत्तीमध्ये प्राण वाचविण्याकरिता तसेच आपत्तीमध्ये अडकलेल्या व्यक्तींची सुटका करण्याकरिता बोटी भाड्याने घेणे आणि आवश्यक साधनांचा वापर करण्याकरिता येणारा प्रत्यक्ष खर्च अनुज्ञेय असेल.
3	**Relief Measures मदत कार्य**	
	a) Provision for temporary accommodation, food, clothing, medical care Gen-set etc. for people affected/ evacuated and sheltered in relief camps.	As per actual cost incurred, and assessed by SEC and recommended by the Central Team (in case of NDRF), for a period upto 30 days. The SEC would need to specify the number of camps, their duration and the number of persons in camps. In case of continuation of a calamity like drought, or widespread devastation caused by earthquake or flood etc., this period may be extended to 60 days. Depending on the ground situation, the SEC can extend the time period

		beyond the prescribed limit. Provided that expenditure on this account, in no case, should exceed 25% of SDRF allocation under this window (Response & Relief) for the year. Medical care to be provided from National Health Mission (NHM).
	(अ) आपत्तीमध्ये मदत छावणीमध्ये आश्रय घेतलेल्या व्यक्तीकरिता तात्पुरती राहण्याची व्यवस्था, अन्नधान्य, कपडे, औषधोपचार इत्यादीकरिता	राज्य कार्यकारी समितीने आवश्यकतेनुसार निश्चित केल्याप्रमाणे आणि केंद्रीय पथकाने शिफारस केल्यानुसार (राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून मदत अनुज्ञेय असल्यास ३० दिवसांच्या कालावधीकरिता अर्थसहाय्य अनुज्ञेय असेल. राज्य कार्यकारी समितीने मदत छावण्यांची संख्या, कालावधी तसेच छावण्यांतील बाधितांची संख्या, या माहितीच्या आधारे कालावधी व छावण्यांची संख्या निश्चित करेल भूकंप, पूर, दुष्काळ इ. तीव्र स्वरुपाच्या नैसर्गिक आपत्तीमध्ये सदर कालावधी ६० दिवसांकरिता वाढविता येईल व तीव्र दुष्काळी परिस्थितीमध्ये तो ९० दिवसांकरिता वाढविता येईल. प्रत्यक्ष आपत्तीची परिस्थिती विचारात घेऊन, राज्य कार्यकारी समितीस सदर कालावधीमध्ये वाढ करता येईल तथापि या बाबीसाठी होणारा खर्च राज्य आपसी प्रतिसाद निधीच्या वार्षिक तरतुदीच्या २५ टक्केहून अधिक असता कामा नये. वैद्यकीय मदत राष्ट्रीय आरोग्य मिशन (NHM) मधून देण्यात यावी.
	(b) Air dropping of essential supplies and rescue by Air Force.	As per actual cost incurred, assessed by SEC and recommended by the Central Team (in case of NDRF). The quantum of assistance will be limited to actual amount raised in the bills by the Ministry of Defense for airdropping of essential supplies and rescue operations only.
	ब) हवाई मार्गे आवश्यक वस्तुंचा पुरवठा करणे आणि हवाई दलाकडून बचाव करणे	राज्य कार्यकारी समितीने आणि केंद्रीय पथकाच्या शिफारशीनुसार (राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या बाबतीत) आवश्यकतेनुसार प्रत्यक्ष खर्चाच्या आधारे मूल्यांकन करेल. केंद्रीय संरक्षण मंत्रालयामार्फत सादर केलेल्या प्रत्यक्ष खर्चाच्या देयकाच्या मर्यादेत राहील तसेच हवाई मार्गाने आवश्यक वस्तुंचा पुरवठा करणे व बचाव कार्य करणे या प्रयोजनाकरिताच सदर मदत अनुज्ञेय राहील.

	c) Provision of emergency supply of drinking water in rural areas and urban areas.	As per actual cost, based on the assessment of need by SEC and recommended by the Central Team (in case of NDRF), up to 30 days, which may be extended upto 90 days in case of drought. Depending on the ground situation, the SEC can extend the time period beyond the prescribed limit. Provided that expenditure on this account, in no case, should exceed 25% of SDRF allocation under this window (Response & Relief) for the year.
	क) ग्रामीण व नागरी भागाकरिता पिण्याच्या पाण्याचा आकस्मिक पुरवठा.	राज्य कार्यकारी समितीने आणि केंद्रीय पथकाच्या शिफारशीनुसार (राष्ट्रीय आपती प्रतिसाद निधीच्या बाबतीत) आवश्यकतेनुसार प्रत्यक्ष खर्चाच्या आधारे मूल्यांकन करेल. हा कालावधी ३० दिवसांसाठी असेल व दुष्काळजन्य परिस्थितीत सदर मुदत ९० दिवसांपर्यंत वाढविता येईल. प्रत्यक्ष आपत्तीची परिस्थिती विचारात घेऊन, राज्य कार्यकारी समितीस सदर कालावधीमध्ये वाढ करता येईल. तथापि या बाबीसाठी होणारा खर्च राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या वार्षिक तरतुदीच्या २५ टक्केहून अधिक असता कामा नये.
4	**Clearance Of Affected Areas क्षतीग्रस्त बाधित क्षेत्र पूर्ववत करणे**	
	a) Clearance of debris in public areas.	As per actual cost, for a period upto 30 days from the date of start of the work based on assessment of need by SEC for the assistance to be provided under SDRF and as per assessment of the Central team for assistance to be provided under NDRF.
	(अ) सार्वजनिक क्षेत्रातील जमा झालेला कचरा व ढिगारे उचलणे.	राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून रक्कम उपलब्ध करुन द्यावयाची झाल्यास राज्य कार्यकारी समितीकडून आवश्यकतेप्रमाणे मूल्यांकनानुसार काम सुरु झाल्याच्या दिवसापासून कामावर ३० दिवसांच्या आंत झालेला प्रत्यक्ष खर्च, राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून रक्कम देय असल्यास केंद्रीय पथकाच्या मूल्यांकनाप्रमाणे मदत उपलब्ध करुन देण्यात यावी.
	b) Draining off flood water in affected areas.	As per actual cost within 30 days from the date of start of the work based on assessment of need by SEC for the assistance to be provided under SDRF and as per assessment of the Central team (in case of NDRF)
	ब) पूरग्रस्त बाधित क्षेत्रातून पाण्याचा निचरा करण्याबाबत	राज्य कार्यकारी समितीने मूल्यांकित केल्यानुसार, काम सुरु झाल्याच्या दिवसापासून ३० दिवसांच्या आंत कामावर झालेला प्रत्यक्ष खर्च राज्य

		आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून आणि केंद्रीय पथकाने मूल्यांकित केल्यानुसार (राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीप्रकरणी मदत उपलब्ध करुन देता येईल.
	c) Disposal of dead bodies/ Carcasses	As per actual cost, based on assessment of need by SEC and recommendation of the Central team (in case of NDRF)
	क) मृत देहांची विल्हेवाट लावणे	राज्य कार्यकारी समितीने आणि केंद्रीय पथकाच्या शिफारशीनुसार (राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या बाबतीत) आवश्यकतेनुसार प्रत्यक्ष खर्चाच्या आधारे मूल्यांकन करेल.
5	**Agriculture कृषी विषयक**	
(i)	Assistance to Small and Marginal farmers having landholding up to 2 ha. **२ हेक्टर मर्यादेपर्यंत जमीन धारण करणाऱ्या शेतकऱ्यांना मदत**	
(A)	Assistance for land and other loss **शेतजमिन व इतर नुकसानीसाठी अर्थसहाय्य**	
	a) De-silting of agricultural land (where thickness of sand/ silt deposit is more than 3", to be certified by competent authority of the State Government)	Rs 18,000/- per hectare for each item. Above is subject to a minimum assistance of not less than Rs 2,200/- per farmer. (Subject to the condition that no other assistance/ subsidy has been availed of by/ is eligible to the beneficiary under any other Government Scheme)
	b) Removal of debris on agriculture land in hilly areas.	
	c) Desilting / Restoration /Repair of fish farms.	
	अ) शेत जमिनीवरील गाळ (वाळूचा / गाळांचा /मातीचा थर ३ इंचापेक्षा अधिक जमा झाल्याचे, राज्य शासनाच्या प्राधिकृत अधिकाऱ्याने प्रमाणित करणे आवश्यक)	प्रत्येक बाबीकरिता रु.१८०००/- प्रतिहेक्टर प्रति शेतकरी कमीत कमी अनुज्ञेय मदत रु.२२००/- पेक्षा कमी नसावी. (मात्र लाभार्थ्याने अन्य कोणत्याही शासकीय योजनेखाली मदत अथवा अर्थसहाय्य / अनुदान घेतलेले नसावे.)
	ब) डोंगराळ शेत जमिनीवरील मातीचा ढिगारा (मलबा) काढणे.	
	क) मत्स्यशेती दुरुस्ती करणे/ मातीचा थर काढणे / पूर्ववत करणे	
	(d) Loss of substantial portion of land caused by landslide, avalanche, change of course of rivers.	Rs.47,000/- per hectare to only those small and marginal farmers whose ownership of the land is legitimate as per the revenue records. Above is subject to a minimum assistance of not less than Rs.5,000/- per farmer.
	ड) दरड कोसळणे, जमीन खरडणे, खचणे व नदी पात्र/प्रवाह बदलल्यामुळे शेत जमिन वाहून जाणे	महसूल अभिलेखानुसार शेत जमिनीचे मालक असलेल्या फक्त अल्प व अत्यल्प भूधारक शेतकऱ्यांना रु.४७,०००/- प्रति हेक्टर या दराने मदत अनुज्ञेय राहील. कमीत कमी अनुज्ञेय मदत रु.५,०००/- पेक्षा कमी नसावी.

B.	**Input subsidy (where crop loss is 33% and above) निविष्ठास्वरुपात मदत (३३% व त्यापेक्षा अधिक झालेल्या शेतीपिकांच्या नुकसानीसाठी)**	
	a) For agriculture crops, horticulture crops and annual plantation crops.	Rs.8,500/- per ha. in rain fed areas. Above is subject to a minimum assistance of not less than Rs.1,000/- per farmer and restricted to sown areas. Rs.17,000/- per ha. in assured irrigated areas. Above is subject to a minimum assistance of not less than Rs.2,000/- per farmer and restricted to sown areas.
	(अ) शेती पिके, फळ पिके आणि वार्षिक लागवडीची पिके	कोरडवाहू क्षेत्रासाठी रु.८,५००/- प्रति हेक्टर आणि पेरणी केलेल्या क्षेत्राच्या मर्यादेत. कमीत कमी अनुज्ञेय मदत रु.१,०००/- पेक्षा कमी नसावी आणि पेरणी केलेल्या क्षेत्राच्या मर्यादेत अनुज्ञेय राहील. आश्वासित जलसिंचन योजनेखालील क्षेत्राकरिता रु.१७,०००/- प्रतिहेक्टर कमीत कमी अनुज्ञेय मदत रु.२,०००/- पेक्षा कमी नसावी आणि पेरणी केलेल्या क्षेत्राच्या मर्यादेत अनुज्ञेय राहील.
	(b) Perennial crops/ Agro Forestry (Plantation in own farmland)	Rs.22,500/- ha. for all types of perennial crops/ Agro forestry (Plantation in own farmland), subject to a minimum assistance of not less than Rs.2,500/- per farmer and restricted to sown areas.
	(ब) बहुवार्षिक पीके	बहुवार्षिक पिकांकरिता प्रतिहेक्टरी रु.२२,५००/ सदर मदत पेरणी केलेल्या क्षेत्राकरिताच अनुज्ञेय असून कमीत कमी अनुज्ञेय मदत रु.२,५००/- पेक्षा कमी नसावी.
	c) Sericulture	Rs.6,000 -/Per ha. for Eri, Mulberry, Tussar. Rs.7,500 -/per ha. for Muga. Above is subject to a minimum assistance of not less than Rs1,000/- per farmer and restricted to sown areas.
	(क) रेशीम उत्पादन	एरी, मलबेरी, टसर रेशमासाठी रु.६,०००/ प्रतिहेक्टर मुगा रेशमासाठी रु.७,५००/- प्रति हेक्टर कमीत कमी अनुज्ञेय मदत रु.१,०००/- पेक्षा कमी नसावी आणि पेरणी केलेल्या क्षेत्राच्या मर्यादेत अनुज्ञेय राहील.
(ii)	Input subsidy to farmers having more than 2 Ha. of land holding	• Rs.8,500/- per hectare in rain fed areas and restricted to sown areas. • Rs.17, 000/- per hectare for areas under assured irrigation and restricted to sown areas.

		• Rs.22,500/- per hectare for all types of perennial crops/ trees including agro forestry (Plantation in own farmland) and restricted to sown areas. Assistance may be provided where crop loss is 33% and above, subject to a ceiling of 2 ha. per farmer.
(iii)	२ हेक्टर क्षेत्रापेक्षा जास्त भूधारण करणा-या शेतकऱ्यांना निविष्ठा अनुदान	• कोरडवाहू क्षेत्रासाठी रु.८,५००/- प्रतिहेक्टर आणि पेरणी क्षेत्राच्या मर्यादेत, • आश्वासित जलसिंचन योजनेखालील क्षेत्राकरिता रु.१७,०००/- प्रतिहेक्टर आणि पेरणी क्षेत्राच्या मर्यादेत. • सर्व प्रकारच्या बहुवार्षिक पिकांकरिता रु.२२,५००/- प्रति हेक्टर आणि पेरणी क्षेत्राच्या मर्यादेत. ३३% अथवा त्यापेक्षा अधिक शेती पिकांचे नुकसान झाल्यास व २ हेक्टरच्या मर्यादेपर्यंत मदत अनुज्ञेय असेल.
6	**Animal Husbandry: Assistance To Small And Marginal Farmers And Landless Livestock Owners.**	
	पशुसंवर्धनाच्या नुकसानीकरिता अल्प व अत्यल्प भूधारक शेतकऱ्यांना आणि भूमिहिन पशुधन मालकांना सहाय्य	
	Assistance for the loss of milch animals, draught animals or animals used for haulage.	Milch Animals Rs.37,500/- Buffalo/cow/camel/yak/ Mithun etc. Rs.4,000/- Sheep/ Goat/ Pig Draught animals- Rs.32,000/- Camel/ horse/ bullock etc. Rs.20,000/- Calf/Donkey/ Pony/ Mule/ Heifers The assistance may be restricted for the actual loss of economically productive animals due to notified natural calamity and will be subject to a ceiling of 3 large milch animals and /or 30 small milch animals or 3 large draught animals and/or 6 small draught animals per household irrespective of whether a household has lost a larger number of animals. (Claim for loss of animals will be considered only if number and type of animals owned by Small and Marginal Farmers/Landless Livestock Owners are registered with local/designated authorities.) **Poultry:-** Poultry @ 100/- per bird subject to a ceiling of an assistance of Rs 10,000/- per beneficiary household. The death of the poultry birds should be on account of a natural calamity. **Note:** Relief under these norms is not eligible if the assistance is available from any other

		Government Scheme, e.g. loss of birds due to Avian Influenza or any other diseases for which the Department of Animal Husbandry has a separate scheme for compensating the poultry owners.
	(ii) दुधाळ जनावरे ओढकाम करणारी जनावरे किंवा माल वाहतुकीसाठी वापरण्यात येणारी जनावरे दगावल्यास दिली जाणारी मदत	• दुधाळ जनावरे : रू.३७५००/-म्हैस / गाय/उंट/याक/ मिथुन इत्यादी रु.४०००/- मेंढी / बकरी / डुक्कर • ओढकाम करणारी जनावरे - रु.३२,०००/- उंट / घोडा/ बैल इत्यादी रू.२०,०००/- वासरू / गाढव / शिंगरू / खेचर जरी एखाद्या घरातील जनावरे मोठ्या संख्येने मृत झाली असतील तरी आर्थिकदृष्ट्या मदत ही फक्त उत्पादनक्षम जनावरांपुरती मर्यादीत ठेवावी. ३ मोठे दुधाळ जनावरे किंवा ३० छोटी दुधाळ जनावरे किंवा ३ ओढकाम करणारी मोठी जनावरे किंवा ६ ओढकाम करणारी लहान जनावरे प्रतिकुटुंब या मर्यादेत मदत अनुज्ञेय असावी. (जनावरांचा प्रकार व संख्या राज्य शासनाच्या स्थानिक/प्राधिकृत अधिका-याकडे नोंदविली असल्यासच जनावरे दगावल्याबाबतचा दावा मान्य केला जाईल.) **कुक्कुटपालन :-** मदत रू.१००/- प्रती कोंबडी, रू.१०,०००/- प्रती कुटुंब मर्यादेत. कोंबड्यांचा मृत्यु हा नैसर्गिक आपत्तीमुळे झालेला असणे आवश्यक. **टीप :-** अन्य कोणत्याही शासकीय योजनेखाली मदत उपलब्ध करण्यात आली असेल तर या योजनेअंतर्गत मदत अनुज्ञेय असणार नाही. उदा. पक्षांमधील हिवताप किंवा तत्सम रोग यासाठी पशुसंवर्धन विभागाच्या स्वतंत्र योजनेखाली कुक्कुटपालन मालकांना मदत देण्यात येते.
	Provision of fodder/feed concentrate including water supply and medicines in cattle camps. Explanation: It will also include existing Gaushalas, if authorized by the State Government Notification or Government Order, to act as a cattle camp subject to the following conditions: During the period of calamity, District Administration will assess the requirement of cattle shelter and number of gaushala required to be notified as	Large animals- Rs.80 -/per day. Small animals- Rs.45 -/per day. Period for providing relief will be as per the assessment of the SEC and the Central Team (in case of NDRF). The default period for assistance will be for the period of calamity up to 30 days, which may be extended up to 60 days in the instance and in case of severe drought up to 90 days Depending on the ground situation, the SEC can extend the time period beyond the prescribed limit. Provided that expenditure on this account, in no case, should exceed 25% of SDRF

	cattle shelter in the District/Tehsil. After obtaining the base-line information on the cattle already sheltered and the number of more cattle it can accommodate, Gaushala may be notified as cattle shelter. (ii) The notified gaushala shall maintain a separate account of the additional cattle belonging to SMF and landless labourers for the notified drought period. The consolidated list of SMF and landless beneficiaries with number and types of animals: will be displayed on the notice board of Gram Panchayat, Block, Tehsil and in the office of Sub-Divisional Magistrate and District Magistrate as well as State/ District web-site for the purpose of verification and social audit. (iii) SDRF funds will only be released to such notified gaushala on reimbursement basis and will be limited to list of individual beneficiaries notified as in Sr.No. (ii) above.	allocation under this window (Response & Relief) for the year. Based on assessment of need by SEC and recommendation of the Central Team, (in case of NDRF) consistent with estimates of cattle as per Livestock Census and subject to the certificate by the competent authority about the requirement of medicine and vaccine being calamity related.
	ii) जनावरांच्या छावण्यासाठी चारा / पाणी, पशुखाद्य आणि औषधे उपलब्ध करुन देणे स्पष्टीकरण:- राज्य सरकारच्या अधिसूचनेद्वारे किंवा सरकारी आदेशाद्वारे अधिसूचित केल्यास खालील अटींच्या अधीन राहून गुरांच्या छावण्या म्हणून काम करण्यासाठी विद्यमान गोशाळांचाही त्यात समावेश असेल: a) आपत्तीच्या काळात, जिल्हा प्रशासन जिल्हा/तहसीलमध्ये गुरांचे निवारा आणि गोशाळांची संख्या गुरांचे निवारा म्हणून अधिसूचित करणे आवश्यक आहे याचे मूल्यांकन करते. आधीच आश्रय घेतलेल्या गुरांची बेस-लाईन माहिती मिळवल्यानंतर आणि जास्त गुरे सामावून घेतल्यानंतर, गोशाळेला गुरांचे निवारा म्हणून अधिसूचित केले जाऊ शकते. b) अधिसूचित गोशाळेने अधिसूचित दुष्काळ कालावधीसाठी अल्पभूधारक शेतकरी आणि भूमिहीन मजुरांच्या अतिरिक्त गुरांचे स्वतंत्र खाते ठेवले पाहिजे. अल्पभूधारक शेतकरी आणि भूमिहीन	मोठे जनावर रु.८०/- प्रतिदिन छोटे जनावर रु.४५/- प्रतिदिन राज्य कार्यकारी समिती (SEC) मदतीचा कालावधी निश्चित करेल आणि (राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीबाबतीत) केंद्रीय पथक कालावधी निश्चित करेल. मात्र याबाबतचा ठरवून दिलेला मूळ कालावधी ३० दिवसापर्यंत राहिल. सदर कालावधी प्रथमतः ६० दिवसाकरीता व तीव्र दुष्काळ परिस्थितीमध्ये ९० दिवसांकरीता वाढविता येईल. प्रत्यक्ष आपत्तीची परिस्थिती विचारात घेऊन, राज्य कार्यकारी समितीस सदर कालावधीमध्ये वाढ करता येईल तथापि या बाबीसाठी होणारा खर्च राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या वार्षिक वाटपाच्या २५ टक्केहून अधिक असता कामा नये. याबाबत राज्य कार्यकारी समितीने (SEC) गरजेनुसार निश्चित केलेले आणि केंद्रीय पथकाने (राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या बाबतीत) शिफारस केलेले अंदाज हे पशुगणनेशी सुसंगत आणि सक्षम प्राधिकाऱ्याने औषधी, लसीचा पुरवठा नैसर्गिक आपत्तीशी निगडीत असल्याचे प्रमाणित करण्याच्या अधीन राहून मदत अनुज्ञेय राहील.

	लाभार्थ्यांची संख्या आणि जनावरांच्या प्रकारांसह एकत्रित यादी पडताळणी आणि सामाजिक लेखापरीक्षणाच्या उद्देशाने ग्रामपंचायत, गट, तहसील आणि उपविभागीय दंडाधिकारी आणि जिल्हा दंडाधिकारी यांच्या कार्यालयात तसेच राज्य / जिल्हा वेब-साईटवर सूचना फलकावर प्रदर्शित केली जाईल. c) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधी केवळ अशा अधिसूचित गोशाळांना प्रतिपूर्ती आधारावर जारी केला जाईल आणि वरील क्र. (ii) प्रमाणे अधिसूचित केलेल्या वैयक्तिक लाभार्थ्यांच्या यादीपुरती मर्यादित असेल..	
	(iii) Transport of fodder to cattle outside cattle camps	As per actual cost of transport, based on assessment of need by SEC and recommendation of the Central Team (in case of NDRF) consistent with estimates of cattle as per Livestock Census.
	(iii) छावणीतील जनावरां व्यतिरिक्त इतर बाहेरील जनावरांसाठी चारा वाहतूक	राज्य कार्यकारी समितीने आणि (राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीप्रकरणी) केंद्रीय पथकाने शिफारस केल्याप्रमाणे वाहतुकीवरील प्रत्यक्ष खर्चाचे मूल्यांकन पशुधन गणनेच्या संख्येशी सुसंगत असावे.
7	**Fishery मत्स्य व्यवसाय**	
	i) Assistance to Fisherman for repair/replacement of non-mechanized boats and damaged/lost nets. (This assistance will not be provided if the beneficiary is eligible or has availed of any subsidy/ assistance, for the instant calamity, under any other Government Scheme.)	Rs.6,000 -/for repair of partially damaged boats only. Rs.3,000 -/for repair of partially damaged net Rs.15,000 -/for replacement of fully damaged boats. Rs.4,000 -/for replacement of fully damaged net. (Assistance under this item will be adjusted to the extent of insurance claim, if any, received by the fisherman, under any insurance scheme, for the instant calamity).
	i) मत्स्य व्यावसायिकांना अयांत्रिकीकृत बोटीची दुरुस्ती/बदलण्यासाठी आणि खराब झालेली /हरवलेली जाळी यासाठी मदत (आपत्ती प्रसंगी शासनाच्या अन्य कोणत्याही योजनेखाली अनुदान / मदत घेतली असल्यास सदर मदत अनुज्ञेय असणार नाही)	रु.६,०००/- बोटीची अंशत: दुरुस्तीसाठी रु.३,०००/- अंशतः बाधित झालेल्या जाळ्यांच्या दुरुस्तीसाठी रु.१५,०००/- पूर्णतः नष्ट झालेल्या बोटींकरिता रु.४,०००/- पूर्णत: नष्ट झालेल्या जाळ्यांसाठी (या बाबीखालील सहाय्य तात्काळ आपत्तीसाठी कोणत्याही विमा योजनेंतर्गत मच्छिमाराने प्राप्त

		केलेल्या विमा दाव्याच्या मर्यादेपर्यंत समायोजित केले जाईल).
	ii) Input subsidy for fish seed farm to small and marginal farmers.	Rs.10,000/- per hectare. This assistance will not be provided if the beneficiary is eligible or has availed of any subsidy/ assistance, for the instant calamity. under any other Government Scheme, except the one time subsidy provided under the Scheme of Ministry of Fisheries, Animal Husbandry & Dairying.
	ii) अल्पभूधारक शेतकऱ्यांकरिता मत्स्यबीज शेतीसाठी निविष्ठा मदत	रु.१००००/- प्रति हेक्टर (पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय व मत्स्योत्पादन विभाग कृषी मंत्रालय यांच्या योजनेनुसार एकदा दिलेल्या अनुदाना व्यतिरिक्त, आपत्तीप्रसंगी दुसऱ्या कोणत्याही शासनाच्या कोणत्याही योजनेखाली अनुदान / मदत घेतली असल्यास मदत अनुज्ञेय नाही.)
8	Handicraft/Handloom-Assistance To Artisans **हस्तकला / हातमाग कारागीरांना मदत**	
	For replacement of damaged main functional tools/ equipments.	Rs. 5,000 -/per artisan for equipment’s. Subject to certification by the competent authority designated by the Government about damage and its replacement.
	१) खराब झालेल्या महत्वाच्या कार्यरत सयंत्रांच्या दुरुस्ती किंवा नुतनीकरणासाठी	१) रु.५०००/- प्रति कारागीर सयंत्रांसाठी राज्य शासनाने निदेशीत केलेल्या सक्षम प्राधिकाऱ्याने सर्वत्रांचे नादुरुस्ती व नुतनीकरण प्रमाणित केल्यावर
	2) For loss of raw material/ goods in process/finished goods	2) Rs.5,000 -/per artisan for raw material. Subject to certification by the competent authority designated by the State Government about loss and its replacement.
	२) कच्चा माल / उत्पादनाच्या प्रक्रियेत माल व तयार असलेल्या मालाच्या नुकसानीसाठी	२) रु.५,०००/- प्रति कारागीर कच्च्या मालासाठी. राज्य शासनाने निदेशीत केलेल्या सक्षम प्राधिकाऱ्याने नुकसानीमुळे ती (खराब झालेला कच्चा माल) बदलणे आवश्यक असल्याचे प्रमाणित करावे.
9	**Locust Control**	
	Hiring of vehicles, tractors, with spray equipment’s for spraying of plant protection chemicals for pest control, hiring of water tankers and purchase of plant protection chemicals for locust control.	As per the actual cost, based on the assessment of need by the SEC and recommended by the Central Team (in case of NDRF). The quantum of assistance will be limited to the actual expenditure incurred on hiring vehicles, tractors with spray equipment for spraying of plant protection chemicals for locust control during locust attack. However, expenditure on this account, in no case, should exceed 25% of

		SDRF allocation under this window (Response & Relief) for the year.
	कीटक नियंत्रणासाठी वनस्पती संरक्षण रसायनांच्या फवारणीसाठी फवारणी उपकरणांसह वाहने, ट्रॅक्टर भाड्याने घेणे, पाण्याचे टॅंकर भाड्याने घेणे आणि टोळ नियंत्रणासाठी वनस्पती संरक्षण रसायने खरेदी करणे.	राज्य कार्यकारी समितीद्वारे आणि केंद्रीय संघाने शिफारस केलेल्या (केंद्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या बाबतीत) आवश्यकतेच्या मूल्यांकनावर आधारित प्रत्यक्ष खर्चानुसार. टोळांच्या हल्ल्याच्या वेळी टोळ नियंत्रणासाठी वनस्पती संरक्षण रसायनांच्या फवारणीसाठी फवारणी उपकरणांसह वाहने, ट्रॅक्टर भाड्याने घेण्यावर झालेल्या प्रत्यक्ष खर्चापुरतीच मदतीची रक्कम मर्यादित असेल. तथापि, या खात्यावरील खर्च, कोणत्याही परिस्थितीत वर्षासाठी या विंडो अंतर्गत (प्रतिसाद आणि मदत) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधी वाटपाच्या २५% पेक्षा जास्त नसावा.
B	**Recovery & Reconstruction : (30% Of SDRMF i.e. Equal To 37.50% Of SDRF Allocation for the year)**	
10	**Housing गृहनिर्माण**	
	a) Fully damaged/ destroyed houses and severely damaged house	
	i) Pucca house	i) Rs.1,20,000/- per house, in plain areas.,
	ii) Kutcha house	ii) Rs.1,30,000/- per house, in hilly areas
	b) Partially Damaged house (Other than huts) where the damage is at least 15%	
	i) Pucca house	i) Rs.6,500/- per house
	ii) Kutcha house	ii) Rs.4,000/- per house,
	अ) पूर्णतः नष्ट / पडझड झालेली घरे	
	१) पक्की घरे	१) सखल भागासाठी बाधित घरांसाठी रु.१,२०,०००/ प्रति घर
	२) कच्ची घरे	२) डोंगरी भागातील बाधित घरांसाठी रु.१,३०,०००/- प्रति घर
	ब) अंशत: पडझड झालेली घरे (झोपडी वगळून) जेथे किमान १५% पडझड झाली असल्यास -	
	१) पक्की घरे	१) रु.६,५००/- प्रति घर
	२) कच्ची घरे	२) रु.४,००० /- प्रति घर
	c) Damaged/destroyed huts :	Rs.8,000/- per hut, (Hut means temporary, make shift unit, inferior to Kutcha house, made of thatch, mud, plastic sheets etc. traditionally recognized as hut by the state/District authorities.) Note: The damage house/hut should be an authorized construction, duly certified by the Competent Authority of the State Government.

	क) पडझड / नष्ट झालेल्या झोपड्या	रु.८,०००/- प्रति झोपडी (झोपडी म्हणजे तात्पुरते कामचलावू झोपडे, कच्च्या घरापेक्षा तकलादू, झावळ्या, माती, प्लास्टिक इत्यादीपासून तयार केलेले राज्य व जिल्हा स्तरीय अधिकाऱ्यांनी झोपडे म्हणून प्रमाणित केलेले) टिप :- राज्य शासनाच्या संबंधित प्राधिका-याने बाधित झालेले घर हे अधिकृत असल्याचे प्रमाणित करणे आवश्यक आहे.
	e) Cattle shed attached with house,	Rs.3,000/- per shed.,
	ड) घराला जोडून असलेला गोठा	रु.३,०००/- प्रति गोठा
11	**Infrastructure पायाभूत सुविधा** **(Repair/Restoration (of immediate nature) of damaged infrastructure) बाधित झालेल्या मूलभूत सुविधांची (तातडीच्या स्वरुपाची) दुरुस्ती/पुर्नस्थापना**	
	(1) Roads & bridges, which may include the following activities: i) Filling up of breaches and potholes, use of pipe for creating waterways, repair and stone pitching of embankments. ii) Repair of breached culverts. iii) Providing diversions to damaged/washed out portions of bridges to restore immediate connectivity. iv) Temporary repair of approaches to bridges/embankments of bridges, repair of damaged railing bridges, repair of causeways to restore immediate connectivity, granular sub base, over damaged stretch of roads to restore traffic.	Assessment of requirements: Based on the assessment of need, as per States' notified schedule of rates for repairs, by SEC and recommendation of the Central Team (in case of NDRF). In case of repair of roads, assistance will be given based on the notified Ordinary Repair (OR) and Periodical Renewal (PR) of the State. In case OR & PR is not available, then assistance will be provided as per rate prescribed in this item. However, in any case, the assistance will be provided at the rate whichever is lower. Prescribed rate are as under:- ➢ Repairs of State Highways /Major District Roads(MDR) • in normal areas - @Rs.1.0 lakh /km; • in hilly areas @Rs.1.25 lakh /km; ➢ Repairs of Rural/village Roads with culverts • in normal areas - @Rs.60,000/- km; • in hilly areas - @Rs.75,000/km; ➢ Repairs of RCC Culvert/Bridge • in normal areas @Rs . 60,000 per culvert; • in hilly areas --@Rs . 75,000/- per culvert.
	१) रस्ते आणि पूल, ज्यामध्ये खालील क्रियाकलापांचा समावेश असू शकतो: i) भेगा आणि खड्डे भरणे, जलमार्ग तयार करण्यासाठी पाईपचा वापर, दुरूस्ती आणि दगडी बांध बांधणे. ii) फुटलेल्या कल्व्हर्टची दुरुस्ती.	• आवश्यकतांचे मूल्यांकन: • राज्य कार्यकारी समितीने निकडीनुसार राज्यातील दुरुस्तीचे दर/ किंमत/ दुरुस्तीचा कालावधी निर्धारित करावे तसेच राष्ट्रीय आपत्ती निधीच्या अनुषंगाने) केंद्रीय पथकाच्या शिफारशीनुसार मदत अनुज्ञेय राहील.

	iii) तात्काळ जोडणीची पुनर्स्थापना करण्यासाठी पुलांच्या खराब झालेल्या / वाहून गेलेल्या भागांना वळवणे प्रदान करणे. iv) तात्पुरती दुरूस्ती पुलांची/पुलाच्या तटबंदीची, खराब झालेल्या रेलिंग पुलांची दुरुस्ती, तात्काळ जोडणीची पुनर्स्थापना करण्यासाठी कॉजवेची दुरुस्ती, दाणेदार सब बेस, वाहतूक पूर्ववत करण्यासाठी खराब झालेले रस्ते.	• रस्त्यांच्या दुरुस्तीकरिता राज्य शासनाने अधिसूचित केलेल्या सर्वसाधारण दुरुस्ती व नियतकालिक दुरुस्तीवर आधारित अर्थसहाय्य अनुज्ञेय राहील. जर सर्वसाधारण दुरुस्ती व नियतकालिक दुरुस्तीचे दर उपलब्ध नसतील तर यामध्ये विहित दरानुसार मदत दिली जाईल. विहित दर खालीलप्रमाणे आहेत:- • राज्य महामार्ग / प्रमुख जिल्हा रस्ते (MDR) दुरुस्ती • सामान्य भागात - @रु. १.० लाख / किमी; • डोंगराळ भागात @ रु. १.२५ लाख / किमी; • कल्व्हर्टसह ग्रामीण/गावातील रस्त्यांची दुरुस्ती • सामान्य भागात - @रु. ६०,०००/- किमी; • डोंगराळ भागात - @रु. ७५,०००/किमी; - • आरसीसी कल्व्हर्ट/पुलाची दुरुस्ती • सामान्य भागात @ रु. ६०,००० प्रति कल्व्हर्ट; • डोंगराळ भागात --@ रु. ७५,०००/- प्रति
	(2) Drinking Water Supply Schemes, which may include the following activities:- i) Repair of damaged platforms of hand pumps/ring wells/ spring-tapped chambers / public stand posts, cisterns. ii) Restoration of damaged stand posts including replacement of damaged pipe lengths with new pipe lengths, cleaning of clear water reservoir (to make it leak proof). iii) Repair of damaged pumping machines, leaking overhead reservoirs and water pumps including damaged intake- outtake structure, approach gantries/jetties.	Damaged drinking water supply schemes will be eligible for assistance as per actual, subject to a ceiling of Rs. 2.00 lakh per damaged scheme. Cleaning of Community drinking water wells as per actual, subject to a ceiling of Rs. 10,000/ per well
	(२) पेयजल पुरवठा योजना, ज्यामध्ये खालील उपक्रमांचा समावेश असू शकतो:- i) हातपंप/रिंग विहिरी/ स्प्रिंग-टॅप चेंबर्स/ सार्वजनिक स्टॅंड पोस्ट, टाक्यांचे खराब झालेले प्लॅटफॉर्मची दुरुस्ती. ii) खराब झालेले स्टॅंड पोस्ट पुनर्संचयित करणे ज्यात खराब झालेले पाईप लांबी	क्षतिग्रस्त झालेल्या पिण्याच्या पाण्याच्या योजनेबाबत संरचनेच्या दुरुस्तीकरिता रु.२.०० लाख मर्यादेच्या अधीन राहून प्रत्यक्ष खर्चानुसार मदत अनुज्ञेय राहील. सामुदायिक पिण्याच्या पाण्याच्या विहिरींची स्वच्छता प्रत्यक्ष खर्चानुसार रु.१०,०००/- प्रति विहिरीच्या कमाल मर्यादेच्या अधीन

	नवीन पाईप लांबीने बदलणे, स्वच्छ पाण्याच्या साठ्याची साफसफाई करणे (ते लीकप्रूफ करण्यासाठी). iii) खराब झालेले पंपिंग मशीन, गळती होणारे ओव्हरहेड जलाशय आणि पाण्याचे पंप यासह खराब झालेले इनटेक-आउटटेक स्ट्रक्चर, ॲप्रोच गॅन्ट्री/जेटी यांची दुरुस्ती.	
	(3) Minor Irrigation Schemes, which may include the following activities: a. Immediate repair of damaged canal structures and earthen/ masonry works of tanks and small reservoirs with the use of cement, sand bags and stones. b. Repair of weak areas such as piping or rat holes in dam walls/ embankments. c. Removal of material/building vegetative material /debris from canal and drainage system. d. Repair of embankments of minor irrigation projects.	In case of repairs of minor Irrigation works, assistance will be given as per the schedule of rates (SOR) for repairs notified by the concerned State. In case SOR is not available, assistance for irrigation scheme/ canal will be provided as per actuals, subject to the ceiling of Rs 2.00 lakh per damaged minor scheme. **Note:-** However, in any case, the assistance will be provided at the rate whichever is lower. Assistance for restoration of damaged embankment of minor irrigation projects will be at par with the case of similar rural roads, subject to the stipulation that no duplication would be done with any ongoing schemes.
	(३) लघु पाटबंधारे योजना, ज्यामध्ये खालील उपक्रमांचा समावेश असू शकतो: i) सिमेंट, वाळूच्या पिशव्या आणि दगडांचा वापर करून खराब झालेल्या कालव्याच्या संरचनेची आणि टाक्या आणि लहान जलाशयांची माती / दगडी बांधकामाची त्वरित दुरुस्ती. ii) कमकुवत भागांची दुरुस्ती जसे की पाइपिंग किंवा धरणाच्या भिंती / तटबंधांमध्ये उंदीर छिद्र. iii) कालवा आणि ड्रेनेज सिस्टीममधून साहित्य/इमारत वनस्पतिजन्य पदार्थ/ डेब्रिज काढून टाकणे. iv) लघु पाटबंधारे प्रकल्पांच्या बंधाऱ्यांची दुरुस्ती.	लघु पाटबंधारे कामांच्या दुरुस्तीच्या बाबतीत, संबंधित राज्याने अधिसूचित केलेल्या दुरुस्तीसाठी दरपत्रकानुसार (SOR) सहाय्य दिले जाईल. SOR उपलब्ध नसल्यास, सिंचन योजना/ कालव्यासाठी सहाय्य वास्तविकतेनुसार प्रदान केले जाईल, प्रति नुकसान झालेल्या किरकोळ योजनेसाठी २.०० लाख रुपयांच्या कमाल मर्यादेच्या अधीन राहून. टीप:- तथापि, कोणत्याही परिस्थितीत, यापैकी जे कमी असेल त्या दराने मदत दिली जाईल. लघु पाटबंधारे प्रकल्पांच्या खराब झालेल्या तटबंधाच्या पुनर्स्थापनेसाठी दिली जाणारी मदत ही ग्रामीण रस्त्यांप्रमाणेच तथापि, कोणत्याही चालू असलेल्या योजनांमध्ये व्दिरुक्ती होणार नाही या अटीच्या अधीन राहून असेल.
	(4) Power (only limited to immediate restoration of electricity supply in the affected areas): Damaged Poles/ conductors and transformers upto 11 kv.	Regarding repair of damaged power sector, assistance will be given for the damaged conductors, poles and transformers upto the level of 11 KV and LT lines with bare conductor, as per details hereunder: The rate of assistance will be: - Rs.5,000/pole;

		- Rs.0.5 lakh per km for repairing of damaged LT lines; - Rs.1.00 lakh for replacement of one damaged distribution transformer. (Note:-The above assistance will not be applicable for those items which can be re- used).
	(४) वीज (फक्त बाधित भागात वीज पुरवठा त्वरित पुनर्स्थापित करण्यासाठी मर्यादित): खराब झालेले खांब/वाहक आणि ट्रान्सफॉर्मर ११ kv पर्यंत.	क्षतिग्रस्त झालेल्या उर्जा क्षेत्रातील बाधित झालेल्या ११ केव्ही पर्यंतच्या ट्रान्सफॉर्मर, खांबा व कन्डक्टर आणि कन्डक्टर सहित लो टेन्शन लाईनसाठी खाली दिलेल्या तपशीलानुसार मदत अनुज्ञेय असेल. प्रतिखांब रु.५,०००/-, बाधित कन्डक्टरकरिता रु.०.५० लाख प्रति कि.मी. आणि बाधित झालेल्या ट्रान्सफॉर्मरकरिता रु.१ लाख (टीप:-ज्या वस्तू पुन्हा वापरता येतील त्यांच्यासाठी वरील सहाय्य लागू होणार नाही).
	(5) Schools Repair of damaged schools building	As per actual, subject to a ceiling of Rs 2.00 lakh per school.
	(५) क्षतिग्रस्त झालेल्या शाळेच्या इमारतीची दुरुस्ती	प्रत्यक्ष खर्चानुसार रु.२.०० लाख प्रती शाळा या कमाल मर्यादेत अर्थसहाय्य अनुज्ञेय राहील.
	(6) Primary/Community Health Centers Repair of Primary/Community Health Centers	As per actual, subject to a ceiling of Rs 2.00 lakh per unit.
	प्राथमिक/सामुदायिक आरोग्य केंद्रे प्राथमिक/सामुदायिक आरोग्य केंद्रांची दुरुस्ती	प्रत्यक्ष खर्चानुसार रु.२ लाख प्रती संरचना या कमाल मर्यादेत अर्थसहाय्य अनुज्ञेय राहील.
	(7) Community Assets Owned by Panchayat Temporary repair of Mahila Mandal, Yuva Kendra, Panchayat Ghar, Community Hall, Anganwadi, etc.	As per actual subject to a ceiling of Rs 2.50 lakh per unit.
	पंचायतीच्या मालकीची सामुदायिक मालमत्ता महिला मंडळ, युवक केंद्र, पंचायत घर, कम्युनिटी हॉल, अंगणवाडी इत्यादींची तात्पुरती दुरुस्ती.	प्रत्यक्ष खर्चानुसार रु.२.५० लाख प्रती संरचना या कमाल मर्यादेत अर्थसहाय्य अनुज्ञेय राहील.
C	**Preparedness & Capacity Building (10% Of SDRMF i.e. equal to 12.50% of SDRF allocation for the year)** **पूर्वतयारी व क्षमता बांधणी (राज्य आपत्ती धोके व्यवस्थापन निधीच्या १०% म्हणजेच राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या १२.५०%)**	
12	Procurement of essential search, rescue and evacuation equipment's including communication equipment etc. for response to disaster	Expenditure from the preparedness and capacity building window will be governed by the Guidelines issued separately by the Ministry of

13	Capacity Building	Home Affairs for the Preparedness & Capacity Building window of SDRF/ NDRF.
१२	आपत्तीला प्रतिसाद देण्यासाठी तसेच शोध कार्य, बचाव कार्य, स्थलांतरण इत्यादीसाठी लागणारी उपकरणे व दळणवळणाची साधने	केंद्र शासनाच्या गृह मंत्रालयाने राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधी/ राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधी अंतर्गत पूर्वतयारी व क्षमता बांधणी याकरिता स्वतंत्ररित्या निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार पूर्वतयारी व क्षमता बांधणी याकरिताचा खर्च संचलित करण्यात यावा.
१३	क्षमता बांधणी	
D	**State Specific Disasters**	
	State specific disaster within the local context in the State, which are not included in the notified list of disasters eligible for assistance from SDRF / NDRF, can be mot from SDRF within the limit of 10 %of the annual funds allocation of the SDRF.	Expenditure is to be incurred from SDRF only (and not from NDRF), as assessed by the State Executive Committee SEC. The norm for various items will be the same as applicable to other notified natural disaster, as listed above; or In these cases, the scale of relief assistance against each item for "local disaster" shall not exceed the norms of SDRF. The flexibility is to be applicable only after the State has formally listed the disasters for inclusion and notified transparent norms and guidelines with a clear procedure for identification of the beneficiaries for disaster relief for such local disasters, with the approval of SEC.
	राज्य शासनाने त्यांच्या स्थानिक आपत्तीकरिता जे राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या निकषानुसार अनुज्ञेय नसतील अशा. आपतीसाठी राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या वार्षिक तरतुदीच्या १०% मर्यादेपर्यंत राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून खर्च अनुज्ञेय राहील.	राज्य कार्यकारी समितीने मूल्यांकित केलेला मात्र केवळ राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून खर्च अनुज्ञेय (केंद्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून नाही) अन्य अधिसूचित नैसर्गिक आपत्तींकरिता वर नमूद केलेल्या मानकानुसार विविध बाबींकरीता मदत सारख्या प्रमाणात राहील किंवा, अशा प्रकरणी राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीनुसार ठरविलेल्या दरापेक्षा अधिक दराने स्थानिक आपत्तींकरिता मदत अनुज्ञेय असणार नाही. यासंदर्भात राज्य शासनाने स्थानिक आपत्तींची सूची निर्धारित करणे आवश्यक आहे, जेणेकरुन वर नमूद निकष व दरानुसार स्थानिक आपत्तीकरिता मदत देण्यामध्ये पारदर्शकता राहील. त्याकरिता एक प्रक्रिया निश्चित करुन स्थानिक आपत्तीमध्ये

		बाधित लाभार्थी यांना राज्य कार्यकारी समितीच्या मान्यतेने मदत देणे शक्य होईल.
E	**Items Not Covered under SDRF/NDRF**	**राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधी / राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधी अंतर्गत न येणाऱ्या बाबी.**
	a) Colleges and other educational institutions buildings b) Major/medium Irrigation Schemes c) Flood control and anti-Erosion Protection work d) Hydro Power Project/HT Distribution systems/Transformers and sub stations e) High Tension Lines (above 11 kv) f) State Govt. Buildings viz. departmental/ office building, departmental/ residential quarters, religions structures, patwarkhana, Court premises, playground, forest bungalow property and animal/bird sanctuary etc. g) Long term/permanent restoration work h)Procurement of equipment's/ machineries under NDRF i) National Highways j) Sectors such as Telecommunication and Power (except immediate restoration of power supply), which generate their own revenues, and also undertake immediate repair/ restoration works form their own funds/ resources, are excluded.	क) महाविद्यालये आणि इतर शैक्षणिक संस्थांच्या इमारती ख) मोठे/मध्यम सिंचन प्रकल्प ग) पूर नियंत्रण व धूप प्रतिबंधक संरक्षण कामे घ) जलविद्युत प्रकल्प/एचटी वितरण प्रणाली/ ट्रान्सफॉर्मर आणि उपकेंद्रे ङ) हाय टेन्शन लाईन (११ kv वरील) च) राज्य सरकारी इमारती उदा. विभागीय/ कार्यालयीन इमारत, विभागीय/निवासी क्वार्टर, धार्मिक संरचना, तलाठी कार्यालय, न्यायालय परिसर, खेळाचे मैदान, वन बंगला मालमत्ता आणि प्राणी/पक्षी अभयारण्य इ. छ) दीर्घकालीन/कायमस्वरूपी पुनर्स्थापना कार्य ज) NDRF अंतर्गत उपकरणे/यंत्रसामग्रीची खरेदी झ) राष्ट्रीय महामार्ग ञ) दूरसंचार आणि वीज (वीज पुरवठा तात्काळ पुनर्संचयित करणे वगळता) यांसारखी क्षेत्रे, जे स्वतःचे उत्पन्न मिळवतात आणि त्यांच्या स्वतःच्या निधी/ संसाधनातून तत्काळ दुरुस्ती/ पुनर्स्थापनेची कामे करतात, त्यांना वगळण्यात आले आहे.

Note :-

i) For assistance under NDRF for items at S. Nos. 2 (a).(b). 3(a),(b), (c), 4(a), (b), (c), 6 (ii), (iii), and 9, while actual expenditure is allowed, the State Government will provide the item-wise details of expenditure to the Inter-Ministerial Central Team (IMCT)/ Central Government.

ii) Ex-Gratia payment of Rs,50,000/- per decease person, to next of kin of the deceased person, including those involved in the relief operation or associated in the preparedness activities, subject to the cause of death being certified as COVID-19, as per the guidelines on minimum relief issued by the National Disaster Management Authority (NDMA) dated 11.09.2021.

This ex-gratia assistance will be applicable from the date of first COVID-19 case reported in the country and will continue till de-notification of COVID-19 as a disaster or till further orders, whichever is earlier, to next of kin of the deceased due to COVID-19.

iii) There will be a Mid-Terms review of the norms after 2 years, based on price level index.

iv) The State Governments are to take utmost care and ensure that all individual beneficiary-oriented assistance is necessary / mandatory disbursed through the bank account (viz. Jan Dhan Yojana etc.) of the beneficiary.

v) The scale of relief assistance against each items for all disaster including local disaster should not exceed the norms of SDRF/NDRF. Any amount spent by the State for such disasters over and above the ceiling would be borne out of the resources of the State Government and not from SDRF.

टिप :-

१) अनुक्रमांक २ (a).(b). ३(a),(b), (c), ४(a), (b), (c), ६ (ii), (iii), व ९ येथील बाबींसाठी NDRF अंतर्गत मदतीसाठी प्रत्यक्ष खर्च अनुज्ञेय असेल, मात्र, राज्य सरकार आंतर- मंत्रालयीन केंद्रीय पथक (IMCT) /केंद्र सरकारला खर्चाचे बाब निहाय तपशील सादर करेल.

२) कोविड-१९ म्हणून प्रमाणित केलेल्या मृत्यूच्या कारणास्तव, मदत कार्यात गुंतलेल्या किंवा सज्जतेच्या कार्यात सहभागी असलेल्या व्यक्तींसह, मृत व्यक्तीच्या जवळच्या नातेवाईकांना प्रति मृत व्यक्तीचे ५०,०००/- रुपये सानुग्रह सहाय्य राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाने (NDMA) दिनांक ११.०९.२०२१ रोजी जारी केलेल्या किमान मदतीच्या मार्गदर्शक तत्त्वांनुसार दिले जाईल. कोविड-१९ मुळे मृत पावलेल्या व्यक्तींच्या नातेवाईकांना ही सानुग्रह मदत देशातील पहिल्या कोविड-१९ प्रकरणाची नोंद झाल्याच्या तारखेपासून लागू होईल आणि कोविड-१९ ची आपत्ती म्हणून रद्द करेपर्यंत किंवा पुढील आदेश येईपर्यंत, यापैकी जे आधी असेल त्या कालावधीकरिता लागू राहील.

३) २ वर्षानंतर किंमत पातळी निर्देशांकावर आधारित निकषांचे मध्यावधी पुनर्विलोकन केले जाईल.

४) राज्य शासनाने लाभार्थ्यांना मदत संवितरण करताना शक्यतो लाभार्थ्यांच्या बँक खात्यात (उदा. जन धन योजना इ.) जमा करण्याबाबत योग्य ती खात्री करावी.

५) स्थानिक आपत्तींकरीता मदत देताना प्रत्येक बाबीसाठी ती राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधी/राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद निधीपेक्षा अधिक असू नये. अशा प्रकारच्या आपत्तीकरिता नमूद मर्यादेपेक्षा अधिकची रक्कम राज्य शासन देत असल्यास त्याबाबतचा अधिकचा खर्च राज्य शासनाने राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून न करता त्यांच्या निधीमधून तो सोसावा.

****